

mai teljes évrőzáró ülés után is folytatja tevékenységét s nem kezdi meg a jövő hó elejé előtt a tanévi nagy szünetet. 1894. július 13-án a volt ügyvivő alelnök dr. Heinrich Gusztáv egyetemi tanár lemondása az alelnökségről elfogadhatott, de teendőinek tovább teljesítésével a polgári év végeig megbízott. A tanács működésének megújításakor dr. Erődi Béla és dr. Verédy Károly tanácsstagok bizattak meg az alelnöki teendők ideiglenes teljesítésével. Lemondás következtében egy tagsági hely üresedett meg, dr. Pauer Imre egyetemi tanáré, kinek helye betöltetlen maradt.

Ezekben foglalható össze, mélyen tisztelt Tanács, a lefolyt munkaév története. Kérem jelentésemnek tudomásul vételét s a szokásos hivatalos felhasználás végett való felterjesztését.

Budapest, 1895. jun. 10.

FERENCZY JÓZSEF.

VEGYESEK.

— Egyetemi tanárok képzése. Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatási miniszter úr 1895. május 18., 11.658. sz. a. a következő nagy jelentőségű rendeletet intézte a budapesti kir. tud. egyetem tanácsához:

Főiskoláink tudományos színvonalának fentartása és a haladó kor igényeihez képest leendő továbbfejlesztése érdekében kétségkívül legelső követelmény, hogy mindig álljanak rendelkezésre olyan kiváló tudományos erők, a kik a tanári testületekben beálló üresedések alkalmával méltó utódokként lépjenek a kidőlt, vagy munkában kifáradt elődök nyomába. Kétségtelen ugyan, hogy a tudományosság vonzereje és szeretete minden ösztökélés nélkül is teremt munkásokat a tudomány szolgálatában, de mégis nem tagadható, hogy az életnek a tudományos kiképzést gyakran megnehezítő körülményei szükségessé teszik, hogy az illetékes tényezők irányadással, buzdítással és anyagi támogatással igyekezzenek azokat, kikben megvannak a tudomány műveléséhez megkívántató föltételek, arra az útra terelni s azon az úton való haladhatóságukat előmozdítani, a mely a tudományos pálya legfelső fokán a tanári széken igényelt tudományos képzettségre vezet.

Közvetlen tapasztalataim az egyetemen meggyőztek, hogy tovább el nem odázható kötelesség hárul az illetékes tényezőkre, hogy a tanári succrescentia nagy horderejű és az egész magyar tudományos életet átfogó kérdését kiváló gondos figyelmük tárgyává tegyék, és hogy úgy a vezetésem alatt álló ministerium, mint a főiskolák tanári kara vállvetve, tervszerűséggel, erélylyel és teljes céltudatossággal működjenek közre, hogy a tudományt a főiskolák kötelékében képviselő erőknek

meglegyén az a tartaléka, a mely pótolni legyen hivatva a jeleseink után támadt hézagokat, és mely képes legyen biztosítékot nyújtani arra nézve is, hogy az új erők a magyar tudományosság színvonalát nemcsak fenntartják, de fel is emelik.

Sajnosan győződtem meg, hogy voltak esetek a múltban, és félt, hogy sok eset lesz a jövőben is, hogy egy-egy tanári állás betöltése alkalmával a minden tekintetben erre hivatott egyén egyáltalában nem áll rendelkezésre. Többször az illető tanszakra készült specialista sem a pályázók között, sem egyáltalán az országban nem található. Ez természetesen nemcsak a főiskolák specialis érdekeit veszélyezteti, de káros hatással lehet egész hazai tudományosságunk fejlődésére. Némely tudományszak, a melyet ma a magyar tudományosság dicsőségére talán épen legkiválóbb tudósaink képviselnek főiskoláinkon, azoknak kidőltével a legnagyobb árvaságra jut, ha az illetékes tényezők nem nevelnek a fiatalabb nemzedék soraiban méltó utódokat, illetőleg ha nem szemelik ki jó előre az alkalmas egyéneket, s ha nem történik semmi arra nézve, hogy azokat körülményeik ne sodorják olyan térre, a hol nemcsak eddig kifejtett tudományos munkásságuk megszakad, de a továbbképzés csirája is elpusztul bennük.

Főiskoláinknak s általában tudományosságunknak érdekeit teljesen odaadó szerető gonddal ápolni óhajtván, — a szóban lévő baj elhárítására minden tőlem telhetőt el akarok követni. De bizvást remélem, hogy jeleseink is, kik főiskoláinkon elfoglalt tanszéköket nem tekintik korlátolt napi munka szűkre szabott keretének, hanem eszményekért hevülni tudó önzetlen munkásai a magyar állam igazi erejét képező valódi tudományosságnak, — magasabb kötelességérzettel, hazafias lelkesedéssel kiveszik részöket ezen nemes munkában s maguk köré gyűjtve kiválóbb hallgatóikat, a semináriumi nevelésre és oktatásra az eddiginél is több figyelmet fordítanak, és kiváló jeleseink mintegy iskolát alkotnak maguk körül, melyből szeretettel ápolttanszakuk folyvást új erőt fog meríthetni, és a hazai tudományosság felvirágoztatni.

Hogy ez elérhető legyen, első sorban természetesen a főiskolai tanári karok buzgó, lelkes és lelkesítő támogatásától függ. De a vezetés alatt álló miniszteriumnak is kötelessége e nagy cél érdekében úgy erkölcsi, mint anyagi irányban a legnagyobb odaadással a főiskolákkal teljes egyetértésben közreműködni és különösen szükségese, hogy a felső iskolai tanárul kiszemelt egyén továbbképzése céljából, a rendelkezésemre álló javadalom a legtúzetesebb és legkörültekintőbb tervszerűséggel használtassék fel. Legyen a tanács s legyenek az egyes karok évről-évre kiváló figyelemmel arra, hogy különösen mely tanszakok azok, a melyek számára a jövőben alkalmas képviselőkről első sorban kell gondoskodni; s a szükségletek helyes fölismerése után az egyes

karok, illetőleg a tanács, szemeljék ki vagy a hallgatóság vagy az egyetemet már elhagyott fiatal nemzedék közül azokat, a kikben megvannak az elengedhetetlen föltételek arra nézve, hogy igazán tudóssá válhatnak, s alkalom adtán teljes megnyugvással juttathatók tanári katedrához. Ezeknek továbbképzése, tudományos látkörük szélesbítése, tapasztalataik gyarapítása szempontjából okvetlenül megkívánatik, hogy külföldi tanulmányútra küldessenek, a mint hogy a fent említett javadalom is határozottan külföldi utazási ösztöndíjakul van rendelve.

Minden tanszak szükségletének kellő mérlegelhetése szempontjából kívánatosnak tartom, hogy az utazási ösztöndíjak rendelkezésre álló évi javadalmának felosztása lehetőleg egyszerre történjék, és pedig legczélszerűbbnek vélem, hogy a tanács az egyes karok javaslatait a maga véleményes jelentése kíséretében mindig a tanév végén terjeszsze föl hozzám, hogy a következő tanévre való kiküldetések iránt kellő időben határozhassak. Az egyes ösztöndíjak nagyságát a kiküldetés helyéhez, idejéhez, s az illetőnek anyagi körülményeihez képest szándékozom esetről-esetre megszabni, s csak tájékoztató végett említtem meg, hogy egy tanévre szóló kiküldetés esetén 800—1000 frtnyi ösztöndíjjal módíthatom elő az illetőnek külföldi utazását.

Az ösztöndíj utalványozására nézve lehetőleg az eddig szokásos módozatot kívánom fentartani, vagyis az ösztöndíj első fele részét az útrakelést megelőzőleg, másik fele részét pedig az első félév végeztével fogom folyóvá tenni.

A kellő ellenőrzés szempontjából kötelessége lesz az ösztöndíjat élvezőnek az első félév végeztével leczkekönyvvel, tanári vagy egyéb hiteles bizonyítványokkal igazolni külföldi tanulmányait, s azokról egy-szersmind rövid jelentést tenni; a tanév, illetőleg a tanulmányút végét követő hat hónap alatt pedig az említett okmányok bemutatása mellett részletes, s lehetőleg valamely tudományos folyóiratban közzétett jelentést tartozand hozzám a tanács útján beküldeni, melyben kiméritően számot kellend adnia külföldi tanulmányairól és tapasztalatairól.

A f. évi költségvetésben előirányzott megfelelő javadalom fölosztása iránt már jó részben megállapodás történnén, a f. év őszén kezdődő 1895/6-ki tanév első felére — kevés kivétellel — már csak olyan egyéneket küldhetek ki, a kikre nézve nem tesz különbséget, ha ösztöndíjuk első fele részét nem utrakelésük előtt, hanem csak az 1896-ik év elején kapják kézhez. Erre a körülményre legyen tekintettel a tanács, a folyó tanév végével teendő jelentésében.

Végül megjegyzem, hogy egyidejűleg teljesen hasonló leiratot intézek a kolozsvári tud. egyetem, valamint a műegyetem tanácsához, a mit azért kívánok hangsúlyozni, mert a tanácsnak tekintetbe kell

vennie, hogy a szóban lévő ösztöndíjavadalmat három főiskola szükségletére tekintettel fogom fölhasználni.

Abban a meggyőződésben vagyok, hogy a tanács teljes mértékben átérzi az általam fölhozottak fontosságát s rajta lesz, hogy a föntebbiekben vázolt eljárás úgy az egyetem, mint a hazai tudományosság érdekében sikerre vezessen.

— **Középiskolai tanárjelöltek internatusa.** Egy ily intézet létesítése ügyében Wlassics Gyula vallás- és közokt. miniszter úr május 23-ikán szűkebb körű tanácskozást tartott, melyben kimondták, hogy az internatus már ez év szeptemberében megnyitandó. Egyelőre 30 tanárjelölt kap benne helyet, teljes ellátást; tanulmányaiknak gyakorlati irányú vezetését az intézet élén álló igazgató és szaktanárok fogják teljesíteni. Az intézetnek valószínűleg *Eötvös-intézet* lesz a neve. A miniszter úr dr. Kármán Mórt bizta meg a szabályzat részletes kidolgozásával. Üdvözljük ezt az új intézményt, mely tanárképzésünk terén korszerűsítésre lesz hivatva.

† **Lévay Imre**, a kegyes tanítórend provinciálisa, 54 éves korában meghalt. Született Makón 1842-ben, áldozópappá szentelték 1867-ben. Tanárkodni Váczott kezdett, majd Budapesten tanított 7 évig; azután a veszprémi nagygynasium igazgatója lett, majd 1887-ben a budapesti gymnasium igazgatója s 1891-ben rendfőnök. A tanítórend vezetése körül nagy érdemei vannak. Legyen áldott emléke.

— **A természettudományi tanítás szemléltető eszközei.** A vallás- és közokt. miniszter úr Útmutatást dolgoztatott ki a természettudományi tanításhoz szükséges szemléltető eszközök beszerzésére nézve, melyből testületek és szaktanárok kellő tájékozást nyerhetnek a szükségletek beszerzésére. Az Útmutatás, az egyetemi könyvnyomdában 32 krért kapható.

— **Szünidei cursusok a genuai egyetemen.** Modern francia nyelvi cursus kettő lesz az idén a genuai egyetemen, az első jul. 15-től aug. 31-ig, a második okt. 1-től okt. 20-áig fog tartani. E kurzusok igazgatója *Bowier* tanár, ki mellett több egyetemi rendes és magán tanár áll. Az első cursusban hetenként 10, a másodikban 12 előadás lesz. Az első cursusban való részvétel díja 30 frank, a másodikban 15 frank. Részt venni kívánkozók forduljanak az egyetem titkárához, ki francia családoknál való elhelyezésről is gondoskodik.

— A pædagogia feladatáról, methodusáról és a többi philosophiai disciplinákhoz való viszonyáról értekezik igen figyelemre méltó módon az ismert kantianus gondolkodó, Paul Natorp, a tőle szerkesztett «Archiv für systematische Philosophie» I. (1895-iki) kötetének * 1. füzetében egy «Grundlinien einer Theorie der Willensbildung» című dolgozat bevezető szakaszában. Elégé érdekesnek tartjuk e nyilatkozatokat arra, hogy itt néhány, e lapok szempontjából kevésbé fontos hely mellőzésével, fordításban közöljük.

«Ha pædagián — kezdi Natorp fejtegetéseit — azt a tudományt értjük, mely egész általánosságban az emberképzés törvényeit (Gesetze der Menschenbildung)** vizsgálja, akkor e tudomány legelőkelőbb feladata az lesz, hogy annak a tartalmát kifejtse, a mivé az embert képezik, a mit kiképzése eredményeül akarnak, még pedig kifejtse a maga gazdagsága és természetes tagolódása szerint. Ez tisztán objectív eljárás útján történhetik és kell is történnie. Az emberi nevelés tartalmát az objectumok oly világának lehet és kell is képzelni, melyet a maga törvényei kormányoznak, és a mely tehát átkutatható tekintet nélkül a subjectumra, melynek tulajdona, és a melyből mint természetes productum, vagy ha úgy tetszik, mint szabad alkotás származik.

Kétségtelenül igaz ugyan, hogy a pædagogiai praxisban az egyes subjectumnak határozott idő-helybeli stb. korlátokhoz kötött fejlődésén fordul meg a dolog. A pædagogiai elmélet nem volna tehát tökéletes, ha nem adna oly normákat is, melyek közvetlenül a subjectumra alkalmazhatók. De nem lehet az egyes subjectum nevelését elképzelni sem, annál kevésbé biztosan vezetni és kormányozni, ha nem szerzünk előre világosságot arra nézve, hogy mi legyen a nevelés eredménye. Az ember nevelődik, a mennyiben az objectumok világa képződik benne. Meg kell

* Ez előkelő folyóirat a régi «Phil. Monatshefte» új czímen és ezen-túl negyedévenként megjelenő folytatása, mely most az «Archiv für Geschichte der Philosophie»-vel, (melyet előbb Zeller szerkesztett, most pedig Stein, hazánkfia) együtt jelenik meg (Archiv f. Philos. közös czímen is) Georg Reimer kiadásában, Berlinben. Az «Archiv» évi tudósításai közé fel-veszi majd a magyarországi philosophiai irodalom ismertetését is, még pedig Alexander Bernát tollából.

** A német «Bildung» szó magyarra való fordítása némi nehézséggel jár és mindenesetre bizonyos óvatosságot követel. Jelenti ugyanis egyfelől a képzést, sőt általánosabban nevelést, másfelől pedig a művelődést, illetőleg műveltséget, és sokszor az eredetiben minde jelentések egyszerre is többé-kevésbé bennrejlének a «Bildung» szóban, és ilyenkor a magyar fordítónak ezek közül azt kell kiválasztania, melyre az illető helyen különös súly esik.

tehát mutatni mindenekelőtt, hogy mely kezdetekből és mely tetőzetig épül fel ily világ, sőt világoknak világa (eine Welt von Welten). Hogy kell egy subjectumnak lennie, melyben és a mely számára épül a világ, az magától érthető; de épen mert magától érthető, egyelőre a számításon kívül maradhat e körülmény. Ily módon aztán nem kell választani a között, hogy vagy a normalis ember hasznavehetetlen és nem igaz fictióját kelljen a fejtegetésbe bevinni, vagy pedig ideje korán individuumról kelljen szólni. Az individualitas, a mennyiben valamivel többet mond, mint az egyes subjectumnak még istenekre nézve is legyőzhetetlen korlátoltságát, az individualitas positiv értelemben maga is csak ahhoz tartozik, a minek csak fejlődnie kell. S az individualitást magát is csak úgy ismerhetjük meg biztosan és kezelhetjük sikeresen, ha a nevelés feladatát a maga egészében mérjük, azaz azon alaptörvényeken, a melyek szerint egy műveltségvilág felépülhet az emberben.

Más szóval, az egész nevelésmunka két oldalt mutat az elméleti szemlélődésnek, egy subjectiv és egy objectiv oldalt; de az objectiv szemlélődést illeti meg okvetetlenül az elsőbbség. Ebben aztán mellőzni lehet nemcsak egy határozott subjectum különlegességét, hanem általában azt az egész sajátos megismerésmódot, mely a subjectivitást, mint ilyent, illeti és a melynek psychologia a neve. Ellenben a nevelésmunka subjectiv oldala, a nevelés lelki processusa, nem tárgyalható kellőképen a neveléstartalom objectiv meghatározásának alapvetése nélkül.

Rövidebben, de kevésbé szigorúan így lehetne kifejezni e viszonyt. Minden psychikus tevékenység, mely a képzés (nevelés) fogalma alá tartozik, egy tartalom teremtését czélozza. A teremtés módja azonban homályos, a termék maga ellenben világosan van előttünk. Csak utólag esik a teremtés módjára is némi viláosság az által, hogy a termékről visszakövetkeztetünk arra, mi úton-módon teremhetett.

A hagyományos pädagogia ugyan másképen szól, de eljárásának rövid vizsgálata ugyanazt az eredményt mutatja. Minthogy tényleg elkerülhetetlen, hogy a nevelés *czéljának* leszármaztatását megkülönböztessék a nevelés *útjának* felkeresésétől, sőt amazt ez elé helyezték, ezért az első feladat megoldására az etikától vesznek kölcsönt, az utóbbinak megoldására pedig a psychológiától, és így e két philosophiai disciplinára alaptják a pädagogiát, a nélkül hogy megmutatnák, miért fontos ép e két philosophiai disciplina a pädagogiára nézve, és hogy miképen correspondeál ép e kettő egymással. Hiszen van tudományos, és van művészeti képzés vagy nevelés épúgy, mint van erkölcsi nevelés. Miért legyen a tudomány philosophiájának és a művészet philosophiájának kisebb jelentősége a pädagogiára nézve, mint az erkölcsiség philosophiájának, különösen mikor e három disciplina nyilván analog viszonyban van a psychológiához, t. i. mindegyik ennek egy-egy külön

ágához. E közellévő megfontolás csakhamar a következő útra vezet. Az ethika oly tudomány, mely (ha csak nem tesszük a logikával és aesthetikával együtt csupán csak a psychológiának egy ágává, úgyhogy az utóbbi lesz a pädagogia egyedüli alapjává) szigoruan objectiv methodus szerint épül fel, s ennyiben meg is felel a mi követelésünknek. De az ethika csak *egyike* azon philosophiai disciplináknak, melyeknek feladata, hogy kimutassák az objectumok egy-egy világa felépítésének törvényszerűségét. Mellette van egyenlő igénynyel legalább is a következő kettő: a logika, t. i. a transscendentalis vagy ismeretelméleti logika, azaz a *tapasztalás elmélete (Erfahrungstheorie)*, és másodsorban az *aesthetika*. Nem is kell itt azonnal alapul elfogadni e hármas felosztás abszolút helyességét. Elegendő egyelőre annak belátása, hogy a műveltségtartalom leszármaztatása korántsem támaszkodhatik csak az ethikára, hanem hogy mindazon disciplinákra kell támaszkodnia, melyek valamely tárgyvilág felépülését kifejtik a maga törvényszerűsége szerint.

Hogy a nevelés célját kizárólag az ethikára alapították, annak oka valószínűleg abban van, hogy a «mi legyen» (das Sollen) kérdéseinek nagyobb fontosságot tulajdonítottak, mint a «mi van» (das Sein) kérdéseinek. Így következtettek. Mivel a nevelés *célja* forog kérdésben, azaz hogy mi *legyen* az emberben a nevelés eredménye, erre nézve nem lehet mérvadó más tudomány, mint az, melynek sajátos feladata épen annak a kutatása, hogy mi legyen, és a mely egyedül képes is megokolni azt, a mi legyen, t. i. az ethika. S e következtetést igazoltnak vélték, midőn sikerült megmutatni, hogy a theoretikus, sőt maga az aesthetikus tevékenység is, mint az emberi művelődés egyik alkotórésze, könnyen besorozható az ethikába, sőt alája is rendelhető. A dolog megérdemli, hogy ráé feleljünk.

A mi mindenekelőtt e második pontot illeti, épúgy lehet minden praktikus és aesthetikus eljárást is theoretikus, vagy viszont minden theoretikus és praktikus eljárást aesthetikus szempontból tekinteni. A szemlélés e három módja alá fogható nyilván minden, a mi csak tárgya lehet a tudatnak; ép ez mutatja, hogy egyiküket sem illeti feltétlen előny a többi felett, hanem hogy valamennyi egyenlő joggal helyet foglalhat egymás mellett. A mi pedig az első pontot illeti, korántsem állítható, hogy a nevelés fogalma közvetlenül feltételezi az ethikus «így legyen» (Sollen) fogalmát. A nevelés (excolere, educare, τροφή, ἀγωγή) mindenekelőtt csak az állatok vagy növények felnövesztésével való analogiára mutat. Azt jelenti: megfelelő kezelés vagy ápolás útján kellő növekedésnek elérése. Ez feltételezi mindenekelőtt, hogy létezik növekedés, létezik az emberrel veleszületett tehetségeknek folytonosan haladó fejlődése bizonyos magaslatig, melyet normalis viszonyok mellett biztosan el lehet érni. Másodsor, hogy lehetséges kellő fáradozás útján e

növekedés előmozdítása vagy legelőbb is akadályozó körülményeinek eltávolítása. Épúgy mint az orvostudományt azért, hogy az ember testét egészséges állapotban, azaz oly állapotban tartsa fenn, melyben lehetőleg legyen, még nem lehet az ethika alá sorozni: époly kevésé lehet alája rendelni a pædagogiat is. Sõt ha a mélyebb vizsgálat arra vezetne, hogy lelki dolgok fejtegetésében ki kell pillantani az erkölcsi végcélra, az «idea»-ra, sőt hogy minden egyéb törvény, még a testi fejlődésé is, végső eredetében az idea szempontjából való sajátos vizsgálatra szorul, és e nélkül meg sem lehetne azt érteni vagy okolni: akkor még ez sem változtatna semmit azon a körülményen, hogy a theoriát és technikát egész terjedelmében, és épígy a művészi értést és a sajátképi, művészi gyakorlatot is egész önállóságukban kell a pædagiának méltányolnia. Akkor aztán nemcsak az ethika, hanem a mindenirányú tények összességének alapvetése fogja tenni a pædagiának egyik, objectiv basisát. Ennek megfelel aztán mint subjectiv alap a psychologia, úgy hogy a pædagogia, egészben véve is, a maga tagolódásában is megfelel a philosophiának mint egésznek és a maga összes tagolódásában, nem pedig csak a philosophia egy pontjának.»

Eddig tart Natorp értekezésének bevezető szakaszából az általános pædagiái érdekű rész. Ennél tovább, t. i. oda, hol az akaratképzés specialis feladatába, vagyis, az ő kifejezése szerint, a pædagogia legradikálisabb problémájába fog, ezuttal nem követjük.

A mi az itt reproducált fejtegetésekben mindenekelőtt érdekes, az Natorpnek az a törekvése, hogy a pædagiát felmentse az ethikanak és psychologiának kizárólagos gyámsága alól. Még jellemzőbb a pædagogia objectiv alapvetése fontosságának hangoztatása, illetőleg a nevelés tartalmára vonatkozó problémáknak a nevelés mikéntjének kérdései felé való helyezése. Hogy e pædagiái elmélkedés a tényvilág összességének mint a nevelélmélet alapjának feltüntetése mellett is még mindig megfeledez a pædagiára nézve legfontosabb tényvilágról, t. i. maguknak a sok ezredéves történeti neveléstényeknek világáról és a bennök mutatózó törvényszerűségről: azon nem szabad csodálkoznunk. Valamely gyakorlati cselekvés elméletének felépítése az illető gyakorlati cselekvés históriája alapján: oly gondolat, mely nem illik bele a kutatás methodusainak ama körébe, melyeket Natorp és a hozzá hasonló német kantianusok elmélkedései általában mutatnak. WALDAPPEL JÁNOS.

— A győrvidéki tanító-egyesület közgyűlése. A győrvidéki tanító-egyesület f. é. június hó 1-én tartotta a megyeház nagy termében rendes évi közgyűlést.

Jelen voltak: *Németh Antal dr.* kir. főigazgató, *Stahly György.* kir. tanfelügyelő, az intézetek igazgatói és számos a nevelésügynek lel-

kes barátja. A gyűlést *Csepreghy Endre* állami tanítónőképző intézeti tanár, egyleti elnök szép és lelkes beszéddel nyitotta meg, melyben a népiskolának állampolitikai szerepét fejtegette: meggyőző érvekkel bizonyítva annak fontosságát.

Elméleti dolgozatával *Óveges Kálmán* kép. gyakorló-iskolai tanító nyerte az első díjat. Gyakorlati munkájáért *Práger József* száaki (Kömárom-megye) tanító jutalmat, *Óveges Kálmán* pedig dicséretet kapott. *Jilg Ede* alelnök felolvasta évi jelentését az egylet működéséről; jelentése végeztével meggyöngült egészségi állapota miatt lemondott alelnöki tisztéről, a mit a közgyűlés bár sajnálattal, de a fontos indok számbavételével, tudomásul vesz. *Littomericzky János* a délelőtti tanítás behozataláról értekezett. A közgyűlés ez alkalomból *Wlassics Gyula dr.* vall. és közoktatásügyi minisztert táviratilag üdvözölte s *Ácsay Xav. Ferencz* főgymnasiumi igazgatót egyhangulag tiszteletbeli tagjává választotta. Az új tisztikart következőleg alakította meg: elnök: *Csepreghy Endre*, alelnök: *Littomericzky János*, jegyzők: *Cserhalmi István* és *Ujlaki Géza*, a «Tánügyi Értesítő» szerkesztője, pénztáros: *Molnár István*, könyvtáros: *Marton Károly*. A választmányt a következő tagokkal egészítették ki: *Karsay Jolán*, *Litschauer Teréz* urhölgyek, *Kelemen Antal*, *Horváth Antal*, *Óveges Kálmán* és *Teplém István*.

— Kérdés. Honnét ered e szálló ige: «*Quem di(i) odere, paedagogum fecere*»? Németországban, úgy tudom, nem ismerik. Tóth Béla könyve «Szájru-l-Szájra» szintén nem említi. Nem középkori termék-e nálunk oly közönséges vers?

ÚTBAIGAZÍTÁSOK, ÉSZREVÉTELEK.

A 10. kérdésre egy új feleletet kaptunk, melynek szintén késséggel helyet adunk.

10. kérdés. *Mi módon ejtendő meg leghelyesebben a prózai és költői olvasmányok szóbeli reproductiója az iskolában?*

Már az Organisations-Entwurf-féle és nyomában jött többi tanterv és utasítás szigorúan megkívánja azt, hogy a szóbeli elméleti oktatásnak elmélyítő feladatát az olvasmányok képezzék. Ezek tárgyalásánál minden tanterv, utasítás, miniszteri vagy főigazgatói utólagos rendelet fölül tüzi ki, hogy az olvasmány helyes megválasztása a nyelvtani vagy stilistikai oktatással párhuzamosan haladjon, azok feldolgozásában a könnyebben érthetőkről, egyszerűekről a nehezebbekre, bonyolódottab-